

ŽENSKI SVET izhaja prve dni vsakega meseca. - Za Jugoslavijo letna naročnina: Din. 48, s krojno prilogo: Din. 60; polletna: Din. 24, s krojno prilogo: Din. 30. — Naročila in naročnino je nasloviti na upravo „Ženskega Sveťa“, Ljubljana, Karlovska cesta 20. - Uredništvo in uprava: Trst, posta centrale, poštni predal šte. 584. — Odgovorna urednica: C. E. Godinova. — Izdaja „Žensko dobrodelno udruženje v Trstu“. — Tiska „Tiskarna Edinost“ v Trstu, Via S. Francesco 20.

KNJIGARNA - PAPIRNICA - KNJIGOVEZNIKA

J. ŠTOKA

TRST

VIA MILANO ŠTEV. 37

ima v zalogi na debelo in drobno vse pisarniške potrebščine za šole, občinske, župne in odvetniške urade, kakor tudi vsakovrstne slovenske knjige, muzikalije, molitvenike itd. — Izvršuje vsakovrstna knjigovezniška dela.

Izvršuje vsakovrstne pečate in tiskovine.

P. n. sodnijam naznanja, da sprejema in izvršuje vezanje zemlje-knjižnih in bančnih knjig tudi v urad. prostorih v mestu in tudi na deželi.

Pomisli vendar

**predno izdaš trdo
zasluženi denar !!**

Zato si pred nakupom oglej
BOGATO ZALOGO

**vsakovrstnega
pohištva**

iz dobroznane domače tovarne

ANTON BREŠČAK
GORICA

Via Carducci 14 (prej Gosposka ulica)

PODRUŽNICA

Ljubljanske kredit. banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom“

TELEFON ŠTEV. 50. ————— Brzojavni naslov: LJUBLJANSKA BANKA.

Deln. glavn in rezerve: **CENTRALA: LJUBLJANA** Dinarjev 60 milijonov.

PODRUŽNICE: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst

Obrestuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru. — Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denaria. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše. — Uradne ure za občinstvo od 8½ — 12 in od 3 — 5. Ob sobotah popoldne, nedeljah in praznikih zaprto.

Obrazi in duše.

XV.

Karolina Světla.

(1830—1899)

(Konec)

Dosedaj smo videli Světlo, kretajočo se samo v nemških krogih in izobražujočo se po večini na nemški literaturi. Razmeroma pozno zve prihodnja češka pisateljica za češki narodni preporod, ki je bil v 40-tih letih že v polnem razmahu. V tem oziru je bilo zanjo odločilnega pomena, da je prišel v njih domačo hišo l. 1843., ko je bilo sorodstvo sklenilo, da se ima Johana učiti klavirja, visokošolec Peter Mužák za učitelja godbe na tem instrumentu. Mladenič spočetka ni napravil na mladenko posebnega vtiska radi svoje praktične nature in velikega nagnjenja do jedi. Pozneje ji je bilo všeč, da skrbi za svoje starše, ki so ga z velikimi gmotnimi žrtvami študirali. Naravnost navdušil pa jo je, ko ji je o priliki zapel «Kje dom je moj» in ji začel pripovedovati o domoljubnih krožkih, zlasti pisateljskih, zbirajočih se v praških kavarnah. A te ure so kmalu začasno minile, ko je Mužák odšel v službo v provinco. Vendar so imele to posledico, da je začela odslej Johana jemati v roko tudi češke knjige. Prva češka knjiga, ki jo ji je kupila sestra Zofija, so bile pesmi Jablonskega, ki so jo s svojo domoljubno lirično noto naravnost navdušile. Ko se je Mužák l. 1847. zopet vrnil v hišo kot inštruktor njenega brata, sta se že skupaj navduševala za domačo literaturo. Ta proces je pospešilo l. 1848., v katerem je Rottova družina odločno stopila v češko družabnost, udeleživši se slavnostnega plesa ob priliki znanega slovanskega shoda v Pragi v tem letu. Tu je prihodnja češka pisateljica spoznala prvake češkega preporoda. Odslej je z naslado čitala češke pesnike. Mužák je privajal v njih hišo češke pisatelje in odlične jugoslovanske goste. Od l. 1849. dalje je pričela v Rottovo hišo zahajati tudi slavna Božena Němcová, katero je Johana častila kot apostolko svobode in učiteljico naroda in s katero je mladenka mnogo govorila, predvsem o literarnih vprašanjih in o visokem poklicu ženske v zmislu Fourierja in Proudhona. V začetku l. 1852. je stopila Johana Rottova v zakon s Petrom Mužákom, takrat že profesorjem na realki v Pragi. Odslej je prihajala v vedno ožji stik s praškimi češkimi literarnimi krogi zlasti po posredovanju drja. Podlipskega, ženina njene sestre Zofije. Vendar na pisateljjevanje še vedno ni mislila.

Odločilno za njeno pisateljsko delovanje je bilo to, da je l. 1853. po smrti svojega prvega otroka in po prestani težki lastni bolezni odšla kot rekonvalescentka na bivanje v vasico Světlo (odtod njen pseudonim) ob

Ještedskem pogorju, kjer je imel njen tast in za tem brat njenega moža kmetiško posestvo. V to pristno češko pokrajino je hodila Johana Mužáková do l. 1886. odslej vsako poletje na počitnice. Tu je od bližje spoznala češko ljudstvo, s katerim je živela eno življenje, hodeč med ljudmi na deželi v preprosti kmetiški obleki. Tu se je tudi vzbudil njen talent, od tu je črpala snovi za najlepše svoje spise. Prvič je prijela za pero, ko ji je l. 1857. svetoval zdravnik dr. Podlipský, da bi se v svoji nevni bolezni duševno zaposlila. Napisala je novelo «Dvojno prebujenje», ki jo je natisnil Hálek v znamenitem prvem letniku almanaha «Máj» l. 1858. Odtlej je vsako leto do l. 1891. pisala in izdajala po nekoliko romanov, povesti in novel, tako da obsegajo njeni zbrani spisi nad trideset debelih zvezkov. V zadnji dobi, skozi vsa 90-ta leta jo je na bolniško posteljo vezala dolgotrajna bolezen, v kateri se je zaslužna pisateljica poglobljala v filozofski in literarni študij, dokler je ni v njeni plemeniti in duševno gosposki samoti doletela smrt dne 7. sept. 1899.

Obilno žetev njenega literarnega dela deli njen biograf Leander Čech na tri časovne skupine. Prva, začetniška perioda obsega njena dela, ki jih je pisala v obdobju med leti 1857. - 1866. V teh letih je poteklo izpod njenega peresa nekaj povestic, katerih dejanje se vrši deloma že med ještedskim kmetiškim ljudstvom (n. pr. «Seřka», «O krojačevi Anici», «Skalák», «Ciganka», «Vila», «Kamenar in njegovo dete»), a večina njenih novel iz te dobe obravnava vendar življenje mestne moderne družbe in snovi, vzete iz njenega lastnega avtobiografskega razmerja do razvoja ženske duše, boreče se z družabnimi predsodki (n. pr. «Dvojno prebujenje», «Medeni tedni koketke», «Ljubezen do pesnika», «Razpotje»). Trem daljšim novelam («Iz let probuditve», «Prva Čehinja», «Na razsvitu») je vzeta snov iz zgodovine češkega narodnega preporoda. V ostalih spisih iz tega obdobja odlikujejo rodbinski spomini in naboženske tradicije iz prosvetljene dobe. A vse to so bili šele začetni poizkusi njenega izrednega talenta, trpeči še na površni karakterizaciji, na gostobesedni zgovornosti v vprašanjih iz ženskega življenja, na počasnem razvijanju dejanja. Mnogo intimnejša, zgoščenejša in resničnejša postane njena umetnost, ko se pisateljica loti opisovanja podgorskega ljudstva ještedskega. Samoraslo ljudstvo z gorá, iz gozdov in tihih vasic napolni njene povesti: verski kmetiški sanjači, skeptično in obenem mistično razglablajoči vprašanja življenja in smrti, krepke postave kmetic, kolebajočih med elementarno ljubezensko strastjo, materinstvom in brezmejno požrtvovalno rodbinsko vdanostjo, selske deklice, ljubeznive, trmoglave in hkratu plemenite se vrsté v njenih povestih in romanih, same preproste, dobro opazovane postave iz ljudstva, ki ob svojih značilnih opravkih na pisateljčina usta modrujejo o časovnih problemih podobno kakor osebe, ki jih opisuje George Sandova ali istodobna nemška «vařka» beletristika. Ljubezen že tu kakor pozneje tvori osnovno noto vsega pripovedništva Světle.

Najvišje se povzpne umetnost Karoline Světle v drugem obdobju njenega pisateljjevanja, v katerem piše taka nesmrtna dela, kakor «Vaški roman» (1867), «Križ pri potoku» (1868), «Kantorčica» (1869, prevedena tudi v slovenščino in izšla v «Listkih» «Slov. Naroda» 1874), «Brezbožnež» (Nemodlenec, 1873). V teh velikih romanih, napisanih v strastni, patetični prozi in korenitem jeziku, napolnjenih in skoraj prenapolnjenih od sicer sijajno opazovanega objekta, se bojujeta dva nasprotujoča si svetova za zmago: svet brezobzirnega, rušečega individualizma in svet nesebičnega, ponižnega in požrtvovalnega altruizma na ta način, da se zastopniki poslednjega sveta — po večini njega ženske zastopnice — žrtvujejo za družino in človeštvo, pri čemer po navadi poginjajo v avreoli «mesijonizma ženske požrtvovalnosti» — centralne ideje vsega ustvarjanja Světle. Ti romani, polni dramatičnih in tragičnih momentov ter smelega idealizma, se dajo po vsej pravici staviti ob stran najboljšim romanom George Sandove in spadajo med najlepšo vaško romantiko svetovne literature. — Literarno še dragocenejše zbog izvrstno opazovane realistične tipov in milijeja so njene kratke vaške povesti iz te dobe, prikazujoče samorasle kmetiške postave v ostrih in neizrečeno plastičnih konturah, v živahnem dejanju ter sočnih in zgoščenih dialogih brez vsake vsiljive tendence. Te ještedske novelice, med njimi n. pr. «Večer pri koritu» (1870), «Mlajši brat» (1871), «Poljub» (1871), «Snubitev» (1872), «Ta narod» (1872), «Rajna Barbara» (1873), «K pameti je prišla» (1878), ki jih je Světla pozneje izdala v dveh skupnih zvezkih pod naslovoma «Risbe z Ještedi» in «Preprosta misel», predstavljajo po napetem dejanju, točni karakteristiki in sočnem humorju take bisere, kakršnih ima malo pokazati češka literatura.

Karolina Světla, ki se ni tudi v tem drugem obdobju, na zenitu svojega ustvarjanja, razvijajočega se med kmetiškim ljudstvom nekako nezavedno zmerom bolj v realistično smer, nikoli odpovedala privzgojeni romantiki, ljubeči prošlost naroda, je pisala istočasno historične povesti iz duševnih struj XVIII. stoletja (n. pr. «Zadnja gospa Hlohovská», 1870, «Zvončkova kraljica», 1872, «Črni Petrček», 1871). V teh z domišljijo pretkanih romantičnih skladbah je izkušala prikazati življenje stare Prage, črpajoč iz rodbinskih in družabnih tradicij. A vse postave so ji rastle v neizmernost. Divje strasti, skrivnostni zločini, kričeče barve, patetika in retorika — sami romantični rekviziti, spojeni z vsiljivo svobodomiselnostjo in protiklerikalno tendenco, so preveč naperjali gube te njene umetnosti do naravnost ostrih izbočenj. — Nekatero povesti iz družabnega življenja, ki jih je pisala Světla koncem tega obdobja (n. pr. «Trenotek», 1873, «Konec in začetek», 1874, «V zatišju», 1878) tvorijo prehod k zadnji periodi njenega delovanja, ki jo je Leander Čech obmejil z leti 1878. - 1891. in ki jo označujejo dela narodno-vzgojne in romantično-idealistične tendence. Še je sicer tudi v tem obdobju napisala nekaj ještedskih ljubko-realističnih risb («Lovrenčeva teta», 1879, «Divjakovi», 1882, «Jožefov Jožef», 1887,

«Iz starih časov», 1889), v ostalem pa so prevladovali romantični, domoljubno-pedagoški cikli novel in romanov samotne, velike svečenice ženskega idealizma.

Poleg mnogoštevilnih leposlovnih del je napisala Karolina Světla tudi nekaj povestic za otroke, mnogo aktualnih člankov zlasti o ženskem uprašjanju in dve knjižici svojih «Spominov», ki niso dobrodošli samo njenemu življenjepiscu, ampak nudijo obenem dragocene dokumente kulturnemu in literarnemu zgodovinarju v svrhu označenja dobe. Njena korespondenca z Boženo Němcovo in s pesnikom Janom Nerudo (s katerim jo je do l. 1862. vezala svojevrstna, od njene strani v distanci držana ljubezen) je izšla v «Osvěti» za l. 1911.

V literarnem delu Karoline Světle se v obilni meri zlivajo duševne in pripovedno-umetnostne struje češke literature njene dobe v nekaj centralni potok. Časovnim tendencam «mladonemških», po Čehih recipiranih idej in socialni romantiki George Sandove ni dal noben češki pisatelj v drugem in tretjem desetletju poslednje polovice prejšnjega stoletja tako bujnega, polnega, lirsko navdahnjenega, z domačimi tradicijami zvezanega izraza, kakor ta visoko talentirana ženska, ki je globoko prodrla v dušo češkega naroda v mestu in na deželi. Takrat moderna češka in svetovna ženska je v njenih umotvorih dobila svoje duševno ogledalo. Z nekoliko svobodomiselnostno-tendenčnim pogledom je razgrinjala Čehom zadnje čase njihove reformacije, oživiljala podobno Nerudi slikoviti svet stare Prage in ustvarila nekaj monumentalnih figur iz sodobnega samoraslega življenja češkega seljaštva. Ti široko koncipirani, dramatični romani, napisani z dušeslovnim patosom in markantno karakteristiko pomenijo višek umetnostnih prizadevanj češke literature one dobe. «Njih junaki in junakinje», pravi Arne Novák, «s svojo besedo in usodo kličejo po osvoboditvi posameznika, po oprostitvi razuma od avtoritete, po socialni pravičnosti, po potenciranju ženskega deleža ob nraavnem in socialnem delu človeštva, v zadnji dobi pa zlasti po narodnem osveščenju. V oporo teh višjih idej služi Karolini Světli, ki je vedno odločno zametavala geslo «umetnost radi umetnosti», kak poseben epični dogodek, skoraj brez izjeme ljubavnega značaja, ki se suče okrog kakšne pomenljive ženske postave. A ideje se ne izlivajo zgolj v kakšne dolge tezne razgovore, marveč se razvijajo potom dejanja, obstoječega po navadi v požrtvovalni ženski ljubezni, v kateri vidi Světlá glavno tragično razrešitev vseh sporov v vsemiru».

Naše prevajateljice iz češčine bi storile zaslužno delo, ako bi nam preložile kako njeno boljšo povest v slovenščino. Skleпам z željo, da bi ne bilo izobraženejše slovenske mladenke in žene, ki bi ji bilo neznanu ime in delovanje Karoline Světle, te visokoumne umetnice bratskega nam slovanskega naroda.

Dr. Ivan Prijatelj.

GABRIJAN IN ŠEMBILIJ. (Dr. Ivan Lah.)

(Povest o močnem vitezu Gabrijanu in lepi devici Šembiliji, kakor jo je napisal otec Remigij iz reda malih bratov na svetem otoku Lakijanu, kjer se je godila ta povest).

(Nadaljevanje.)

Tačas konjički beli so pridirjali in sedla sva na voz ves okrašen od rož in svatovski sprevod obdan od radosti je šel čez solčno plan in spev glasan nas spremljal je povsod, že dvigala se pot je iz nižav v višave slavnostne, polagoma kot da bi na meglicah plavali in vrste čred so se spreminjale v oblacke bele vse obzarjene od žarkov solca daljnega in v njih izginjal svet je v mrakih žalostnih — a tam odpiral se je božji hram, nebesa jasna so bleščala se, obzarjena od luči večnosti in tja sva bližala se srečno združena: ti bila bela si nevestica, vsa svetla, v zarji božje milosti vsa vzvišena, in ženin jaz junak na prsih z znaki križarja, in tam v daljavi nas sprejemal je nekdo, ves obsijan v nebeški gloriji, ki sem spoznal ga tisti dan, ko so zavzeli sveto mesto križarji, ko vrh zidov boril se je za čast in slavo križar Gabrijan in on povišal me je v viteza... In zdaj odpiral se je raj in slišal glas sem znan: «Oj, pridi vitez Gabrijan, končan je boj in venec čaka te za vse, kar si prebil, in njo s teboj, ki zvesto te ljubila je ves čas, glej sveto mesto, ki v njem duši dve sta združeni na vekomaj...» In šla naprej sva v jasni dan in spev glasan napolnil je višave slavnostne...» Umolknil je in težek vzdih samo iz srca je vskipel in zopet sen mu dušo je objel. Šembilija vso dolgo noč sedela je pri njem, po čelu ga je vročem gladila in srca tihi glas poslušala... A zjutraj zahvalila je Boga za dar, ki ga prejela je to noč. Tako prešli so dnevi, meseci — in nunice vse srečne blažene, da smrti so rešile križarja,

so čakale na brod, da vzame ga s seboj na pot, kjer našel bo svoj dom.

In nihče vedel ni, da v celici, ko spi ponoči tihi samostan, ob oknu sanja dvoje mladih src pripravljenih na beg iz krajev teh v samoto daljno, kjer ne bo ljudi, kjer greha ni, in v srečni radosti živijo vsi, ki tam prebivajo.

In dan na dan je tesal Gabrijan v pristanu rabskem brod; iz brun ga zlagal je, ki plavali so tam sred vođ, razbiti od valov, da bi na njem nekoč v trenutku slavnostnem odpeljal se domov.

In neko noč,

ko nova razcvetela že pomlad je na otokih vseh in jate ptic letele so, kot da so čule klic domačih trat, nazaj, tja v oni kraj, kjer grad stoji obdan od pašnikov in vrt ob njem in bele brezice — obstal pod samostanom je mornar in v mrak teman stopila je iz vrat Šembilija; in tiha ladjica zaplavala je od zidov in vdar valov jo spremljal je, in bolj in bolj izginjala je v noč, in v nji sedel je mladi par; za valom val je gnal samotni brod naprej in šepetal veselo je o sreči tej, ki v nji živi se tam nekje, kjer svet je ves kot božji hram od zemlje do nebes.

Skoz noč je mirno ladja plavala na juž, a misel težka je obšla srce Šembilije, ko od bregov se je oddaljala; objela je z rokami Gabrijana zvestega in polna težkih muk zaplakala. In rekel ji je dragi Gabrijan:

«Ne boj življenja se, Šembilija, o vem, da bilo težko je sedaj pustiti sestre, bele nunice, in tiho celico in samostan in iti v svet neznan, a glej to noč, te lepe zvezdice in božji raj in misli tja na otok Lakijan,

kjer bova združena na vekomaj.»
 In veter sam ju nosil je naprej
 čez morsko plan in Gabrijan
 sedel je poleg nje, poljubljaj je
 drhteče ustnice in ladjica
 ju zibala je v sanjah združena
 in nesla ju na otok Lakijan.
 Ko zjutraj je k molitvi vabil zvon
 in samostan se vzbujal je iz sanj,
 čudile so se bele nunice,
 da ni iz celice Šembilije,
 in so iskale jo povsod zaman:
 A spomnile so se na križarja, —

in niso našle ga nikjer. Nemir
 napolnil je ves samostan — in zdaj
 spoznale so, da bil je čudež to,
 ki zgodil se je tajnostno, nihče
 ne ve, kdo bil je on, kako prišel
 je sem, in kaj zaneslo ga je v kraj
 otoka rabskega takrat, zato
 molile so za njo, ki križar jo
 odpeljal je s seboj iz krajev teh,
 ubogo sestrico, Šembilijo,
 da Bog odpustil bi ji greh, ki bil
 storjen iz srca je ljubečega.

(Nadaljevanje.)

Idrijska čipkarica. (E. Gangl).

Nad blazinico sloni, sloni,
 in blede se, drobni gibljejo prsti,
 in okrog igel nit bela leti,
 kar kaže ji risba, napleta po vrsti:
 pogačke, križčevke, venčke, ovale,
 krivince, bučice, krone prezale,
 kote in srčkovke snuje umetno,
 kroge ustvarja ročno in spretno ...

Dela od zore do pozne noči:
 treba je strehe, obleke je treba
 in založka skromnega hleba —
 v čipkah njeno življenje živi ...

Kaj pa srce — to mirno spi?
 In nikamor od ličnega dela
 duša njena še ni zletela?
 Ali le pota nitim veleva,
 da iz napletkov in vzorcev odseva,
 vanje izlita, v njih skrita drhti?
 Kam pot njenih izdelkov drži?
 V Prago in Zagreb, v Pariz celó
 in do naše bele Ljubljane
 njene te mrežice so pretkane,
 one preplavajo silno vodó,
 veslajo v Ameriko, tja prodane;
 in kdo naj ve, kam še in kako
 jih kliče, plačuje srebro in zlato!
 Dom njen je zvezan s sijajem zemljé —
 z njenih rok te vezi hité.

Tam daleč, tam daleč je toliko sreče.
 bogastvo, razkošje, godba in ples,
 da čuti tožbá in zdihov ni vmes,
 ki trgajo se iz duše trpeče.

Ob oknih čipke vise po sobanah,
 razgrnjene so po svetlih dvorinah,
 plenice, zibelke so z njimi pošite,
 poročne postelje vabljivo prekríte,
 in svila, ki damo odlično odeva,
 v čipkah njenih pošumeva ...

Sladkostim, ki jih ljubezen rodi,
 in vsemu, kar vnema, naslaja in miče,
 kar v družbi se šumno, kar tajno vrši —
 ah, vsemu so čipke neme priče!
 Oltar celó, kjer Krist umira,
 iz keliha živ se dviga spet,
 in svečenik, ko molitve prebira —
 še ta je s čipkami odet!

O, ko le nekaj, le malo, prav malo
 od vsega, kar tam je v obilosti zdaj,
 do nje bi milostno pribežalo,
 užiti se v sanjah dalo vsaj!
 In dekle nad blazino sloni,
 in hitro, hitreje se gibljejo prsti,
 a nit se vije, plete, leti —
 in srcu se pokoj obeta v krsti ...

Opazuj svojega otroka, ki se igra, misleč, da ga nihče ne vidi. Pri tem lahko spoznaš njegova nagnjenja in zmožnosti za poznejši poklic. M. Z.

Dolžnosti do družine. (G. Mazzini. — Poslov. dr. A. G.)

Družina je domovina srca. V družini je angelj, ki s tajnostnim vplivom miline, sladkosti in ljubezni povzroča, da je izvrševanje dolžnosti manj suhoparno in da so bolečine manj bridke. Edine, čiste in z žalostjo nepomešane radosti, ki so dane človeku na tej zemlji, da jih uživa, so po zaslugi tega angelja, družinske radosti. Kdorkoli, vsled nesrečnih okolščin, ni mogel živeti pod okriljem tega angelja vedrega družinskega življenja, čuti senco tuge v svoji duši, neko praznino v srcu, ki je nič ne more izpolniti. Jaz, ki pišem za vas te liste, vem to dobro. Blagovolite Boga, ki je ustvaril tega angelja vi vsi, ki uživate radosti in utehe družine. Ne podcenjujte jih, ker se vam zdi, da bi mogli najti drugod večje radosti, ali bolj nagle tolažbe svojim bolečinam. Družina vsebuje neko dobro svojstvo, ki se najde redko drugod: trajnost. V njej se pletejo čustva okoli vas. Polagoma in neopaženo, ali čvrsto in trajno, ko bršljan okoli debla: sledijo vam od ure do ure: tiho se spajajo z vašim življenjem. Vi jih čestokrat ne razločite, ker so del vas samih, ali kadar jih izgubite, občutite, kakor da vam manjka nekaj intimnega, nekaj neobhodno potrebnega za vaše življenje. Vi blodite nemirni in brezvoljni! Lahko si pribavite še kratke radosti in utehe; ne tudi najvišjo uteho — pokoj, pokoj valov na jezeru, pokojni sen poverenja, sen, ki ga dete sanja v materinem naročju.

Angelj družine je žena. Kot mati, soproga ali sestra, je žena milovanje življenja, ljubkost čustva, pronicajočega vse življenjske napore, odsev, padajoč na poedinca od ljubeče Previdnosti, ki bdi nad človeštvom. V nji so zakladi tolažeče sladkosti, ki more zatreti vsako bolečino. Ona je tudi vsakemu od nas začetnica bodočnosti. Prvi materin poljub uči dete ljubezni. Prvi sveti poljub prijateljice uči človeka nade in vere v življenje; ljubezen in vera ustvarjajo težnjo za boljšim, moč, da ga polagoma dosežemo, z eno besedo bodočnost, koje živi simbol je dete, vez med nami in bodočimi pokolenji. Po ženi nas družina s svojo božansko tajnostjo razmnoževanja spaja z večnostjo.

Naj vam bo torej, o moji bratje, družina sveta. Naj vam bo kakor nerazdvojni pogoj življenja! Odbijajte od nje vsak napad, ki bi ga pripravljali ljudje napojeni z lažnjivimi in brutalnimi filozofijami, ali neprevidneži, ki se razjarjajo videč, da je ona čestokrat gnezdo sebičnosti in lastnega duha in mislijo, kakor barbar, da je edini lek za to zlo, da jo uničijo.

Družina je zamisel božja, ne vaša. Človeška sila je ne more zatreti. Kakor domovina, še mnogo bolj nego domovina, je družina element življenja.

Rekel sem, mnogo bolj nego domovina. Domovina danes sveta, bo morda izginila nekoč, ko se bo v vesti vsakega človeka odražal nravstveni zakon človeštva; družina bo trajala tako dolgo kakor človek. Ona je

zibelka človeštva, kakor vsak element človeškega življenja, mora biti odprta napredku, mora poboljšati od časa do časa svoja stremljenja, svoje težnje; ali nihče je ne bo mogel uničiti.

Da bo družina bolj in bolj sveta in bolj in bolj sklenjena z domovino: to je vaša naloga. Kar je domovina za človeštvo, mora biti družina za domovino. Kakor sem vam rekel, da je naloga domovine, da odgaja ljudi, tako je naloga družine, da odgaja državljane: družina in domovina sta dve krajni točki ene same črte. Kjer tega ni, se družina pretvarja v sebičnost, ki je tem ostudnejša in brutalnejša, čim bolj onečaščuje najsvetejšo stvar, ljubezen, odvrčajoč jo od pravega cilja.

Dandanes, na žalost, vlada čestokrat in nujno v družini sebičnost. Ustvarjajo jo žalostne družabne ustanove. V družbi osnovani na ovaduhih, biričih, ječah in moriščih, je jedna mati, trepetajoča pri sleherni plemeniti težnji svojega sina, prisiljena vzbujati v njem nezaupanje, govoreč: «Pazi se! Človek, ki ti govori o domovini, svobodi, bodočnosti in ki ga hočeš pritisniti na svoje grudi, je morda le izdajalec.» V družbi, v kateri so zasluge opasne in je bogastvo edini temelj moči, obrane proti preganjanju in zlorabam, je oče iz ljubezni prisiljen, da govori svojemu sinu hrepenečemu po resnici: «Pazi se! Bogastvo je tvoje varstvo: sama resnica ti ne more biti ščit proti tuji sili, proti tuji pokvarjenosti.» Ali jaz vam govorim o času, ko boste s svojim znojem in svojo krvjo ustanovili svojim sinovom domovino svobodnih, osnovano na zaslugah, na dobrotah, ki jih bo sleherni od vas izkazal svojim bratom. Dotlej imate, na žalost, eno samo pot poboljšanja pred seboj, eno samo najvišjo dolžnost: da se uredite, pripravite, da izberete primeren čas in se borite, da si z vstajo priborite svojo Italijo. Samo tedaj boste mogli, brez težavnih in neprestanih zaprek, izpolniti svoje ostale dolžnosti. In takrat, ko bom jaz najbrže že pod zemljo, čitajte zopet te moje liste: teh malo nasvetov, ki jih vsebuje, prihaja iz srca, ki vas ljubi in so pisani z zavestjo resnice.

Ljubite, spoštujte ženo. Ne iščite v nji samo utehe, ampak sile, navdajenja, podvojitev svojih umskih in npravstvenih sposobnosti. Zbrišite iz vašega uma vsako misel prednosti pred njo: nimate nobene. Dolgotrajni predsodek z neenakim odgojem in večnim teptanjem zakonov, je ustvaril ono navidezno umsko podrejenost, ki jo uporabljajo danes kot razlog, da izvršujejo zatiranje. Toda, ali vas ne uči zgodovina zatiranja, da kdor zatira, se opira vselej na dejstvo, ki ga je on sam ustvaril? Feudalne kaste so vam, sinovi naroda, do nedavna odrekale vsako vzgojo, potem so pomanjkanje vzgoje uporabljali in uporabljajo še danes kot dokaz, da vas izključijo od svetišča v mestu: od ograjenega prostora, kjer se ustvarjajo zakoni, od pravice glasovanja, s katero se pravzaprav začena vaše društveno poslanstvo. Gospodarji črncev v Ameriki proglašajo to pleme za skoz in skoz manj vredno in nesposobno

za vzgojo in preganjajo vsakogar, ki se trudi, da bi ga odgojil. Že pol veka trdijo zaščitniki vladajočih rodbin, da smo mi Italijani nesposobni za svobodo in medtem nam z zakoni in brutalno silo plačanih vojakov zapirajo vsako pot, ki bi jo lahko premagali, če tudi bi obstojala zapreka, kakor da bi trinoštvo sploh moglo biti vzgoja za svobodo. Vsi smo bili in smo še vedno vzrok podobne krivice napram ženi. Odstranite od sebe tudi senco te krivice; ker ni težje krivice pred Bogom od one, ki deli človeško družino na dva razreda in veleva ali se strinja s tem, da je ena podrejena drugi. Pred Bogom Edinim in Očetom, ni ne moža, ne žene, ampak je človeško bitje, bitje, v katerem se, pod podobo moža ali žene, srečajo vsa svojstva, ki razlikujejo človeštvo od živalstva: družabne težnje, sposobnost za vzgojo, sposobnost napredka. Kjerkoli se razodevajo ta svojstva, tam obstoja človeška narava, potemtakem enakost pravic in dolžnosti. Kakor dve vezi, ki se razdvajata iz enega in istega debela, tako tudi mož in žena, sicer različna, izhajata iz skupnega temelja, ki je človeštvo. Ni neenakosti med enim in drugim; ali kakor se često dogaja med dvema človekoma, so tudi med njima težnje različne in različna posebna nagnenja. Ali sta dva glasova muzikaličnega akorda neenaka, ali različne narave? Žena in mož sta dva glasova, brez katerih je človeški akord nemogoč. Ali imata različne dolžnosti in različne obče pravice dva naroda, ki sta po svojih posebnih težnjah, ali pogojih, v katerih živita, pozvana, eden da širi misel ljudskega udruževanja potom naseljevanja, drugi, da jo propoveduje s proizvajanjem obče priznanih umetniških ali književnih remek-del? Oba ta naroda sta apostola, zavedna ali nezavedna, iste božje zamisli, enaka in brata v nji. Mož in žena imata, kakor ona dva naroda, različne naloge v človeštvu; ali ti nalogi sta enako sveti, neobhodno potrebni za obči razvoj, obe predstavljata misel, ki jo je Bog, kakor dušo, postavil v svet. Naj vam bo torej žena družica in tovarišica ne samo vaših radosti, ali vaših boli, ampak tudi vaših teženj, vaših misli, vaših naporov in poskusov izboljšati družbo. Naj vam bo ravnopravna v vašem državljskem in političnem življenju. Bodite ji kakor dvoje kril človeške duše k idealu, ki ga moramo doseči. Mojzesovo sveto pismo je reklo: Bog je ustvaril človeka in iz človeka ženo; ali vaše sveto pismo, sveto pismo bodočnosti poreče: Bog je ustvaril človeštvo, ki se razodeva v ženi in možu.

Ljubite otroke, ki vam jih pošilja Previdnost; ali ljubite jih z iskreno, globoko, strogo ljubeznijo; ne s slabotno, nerazumno, slepo, ki je za vas sebičnost in za nje propast. V imenu tega, kar vam je najsvetejše, vas zaklinjam, da ne pozabite nikoli, da imate skrbeti za bodoča pokolenja, da nosite za one duše, ki so vam zaupane, proti človeštvu in proti Bogu najstrašnejšo odgovornost, ki jo more človeško bitje poznati: Vi jih morate navajati ne na radosti in slasti življenja, ampak na življenje samo,

na njegove dolžnosti, na npravstveni zakon, ki ga vlada. Malo je mater. malo očetov v tem brezverskem veku, osobito v imovitejših slojih, ki pojmujejo vso težo in svetost svoje vzgojne naloge: malo mater in malo očetov pomisli na to, da so mnoge žrtve, neprestane borbe in dolgo mučenitvo naših časov v pretežnem delu plod sebičnosti vcepljene pred tridesetimi leti v duše slabotnih mater ali neopreznih očetov, ki so dopuščali, da so se njih sinovi privadili smatrati življenje ne kot dolžnost in poslanstvo, ampak kot hlepenje po slasteh in stremljenje za lastno srečo. Za vas, ljudi od dela, so te nevarnosti manjše; večina vaše dece spoznava na žalost samo življenje odrekovanja. Z druge strani so zopet manjše možnosti v vas, ki ste vsled bednega družabnega položaja prisiljeni na neprestane napore, da jih odgajate tako, kakor bi bilo potrebno. Ali vendar morete tudi vi izvršiti deloma to težavno nalogo. Morete storiti to s primerom in besedo.

Morete to s primerom.

Vaši otroci bodo podobni vam, pokvarjeni ali krepostni, kakor boste sami pokvarjeni in krepostni.

Kako bi mogli biti poštení, usmiljeni, človekoljubni, ako vam nedostaje poštenosti, ako ste brez srca za svoje brate? Kako bi mogli oni zadušiti svoja surova poželenja, ako vidijo vas popolnoma udane nezmernosti? Kako bi ohranili nedotaknjeno svojo nedolžnost, ako se vi ne bojite oskrunjevati pred njimi sramežljivost z nedostojnimi čini in umazanimi besedami?

Vi ste živi kalup, v katerem se bo izoblikovala njih gíbka priroda. Od vas je odvisno, da bodo vaši sinovi ljudje ali živali. In morete jih vzgajati z besedo. Govorite jim o domovini, o tem, kar je nekdanj bila in o tem, kar mora biti. Kadar zvečer, med nasmehom matere in nedolžnim čebljanjem dece, sedeče na vaših kolenih, pozabite na težave dneva, pripovedujte jim o velikih delih meščanov v naših starih republikah; povejte jim imena onih dobrih, ki so ljubili Italijo in njeno ljudstvo in so skušali po poti nezdod, klevet in preganjanj poboljšati njeno usodo. Vlijte v njih mlada srca, ne mrznjo proti tlačiteljem, ampak krepkost v sklepah proti tlačenju. Naj se nauče iz vaših ust in iz tihe materine pritrditve, kako je lepo slediti pot kreposti, kako je veliko biti apostol resnice, kako sveto, žrtvovati se, ako treba, za svoje uboge brate. Vlijte v njih nežne duše obenem s kalmi upornosti proti vsaki oblastí prisvojeni in vzdrževani s silo, spoštovanje za pravo, edino oblast, oblast kreposti ovenčane od genija. Skrbite, da odrastejo, sovražni enako trinoštvu in anarhiji, v veri svoje vesti, navdahnjeni, ne uklenjeni od tradicije. Narod vam mora pomagati pri tem delu. In vi imate, v imenu svojih otrok, pravico to zahtevati. Brez narodne vzgoje pravzaprav tudi ne morete biti govora o narodu.

Ljubite svoje roditelje. Zaradi družine, ki prihaja od vas, ne pozabite nikoli družine, iz katere prihajate sami. Na žalost slabíjo čestokrat nove

vezi stare, ko bi morale biti pravzaprav samo nov cbroček v verigi ljubezni, ki mora vezati v eno tri pokolenja družine. Obdajte z nežno in spoštljivo ljubeznijo do poslednjega dne osivele glave matere in očeta. Potrosite s cvetjem pot do njih groba. S svojo nepretrgano ljubeznijo širite nad njih trudnimi dušami vonjavo vere in nesmrtnosti. In ljubezen, ki ste jo ohranili neskaljeno svojim roditeljem, naj vam bo zalog ljubezni, ki jo bodo gojili vaši potomci do vas.

Roditelji, sestre in bratje, žena in otroci naj vam bodo kakor veje brsteče v raznem pravcu iz enega in istega stebila. Posvetite družino v edinstvu ljubezni. Zgradite od nje kakor hram, v katerem boste mogli združeni prinašati žrtve svoji domovini. Ne vem, ali boste srečni; vem pa, da če boste tako ravnali, bo tudi sredi vseh mogočih nezgod v vaših srcih čustvo vedrega miru in pokoj mirne vesti, ki vam da moč proti vsaki preizkušnji in vam odgrne žarek nebesne vedrine v vsakem viharju.

O, rodni dom! (Vera Albrechtova)

O, rodni dom, kako sem jaz vsa v tebi!
 V daljavi in samoti sem najbližja
 vsem tvojim vinskim gričem in poljem:
 od svete Jedrti zvon potrkava,
 počasi se probujajo Gorjanci,
 in v vinskih gričih, tam na Golobinku,
 na Tolstem in prijaznem Vinjem vrhu,
 že grozdje dozoreva, brenta čaka,
 rdeča zidanica se v trtah smeje . . .
 Zdaj kosci so prišli:
 v poldanskem solncu,
 v ubranem ritmu vsak si koso kleplje,
 jaz te poznam, najlepša lepih pesmi!
 Po cesti zvoženi, glej, voz se maje,
 do vrha naložen, ker že dekleta
 so žito v snope povezala.
 Ožgane solnca, vse razgrete v lice
 in z belim smehom stopajo ženjice . . .
 Mlatiči so prišli, vsi fantje z Rake,
 že razstrosili so zlato po skednju,
 kako se polni, gospodar, tvoj hram!
 Že težko dozoreva bela ajda,
 na kupu v solncu že rmenijo buče,

koruza zlata že visi pod streho —
 ne bodo dolgi zimski vam večeri!
 Na osušenem polju suha starka,
 (še bližje ji je danes čelo zemlji!)
 z uvelo roko nov krompir pobira;
 a sosed znova že ledino orje,
 da trudno mater zemljo pognoji,
 saj vse, kar sprejme, stokrat obrodi.

O, rodni dom, kako sem jaz vsa v tebi!
 Ti bajka, kadar iz noči
 za vitkimi topoli kraj potoka,
 do naših hiš tvoj zvon se oglasi.
 Takrat utihne vsaka druga pesem,
 še tvoja v votlih vrbah se zgubi,
 a ta tihota in samota
 Gorjance, Krko oživi:
 In vsi zakleti kralji in kraljične,
 vse coprnice s Kleka in možje,
 kosmati iz tihe pridejo vode . . .
 In sojenice, rojenice, mōre
 se dvignejo čez polja in čez gore . . .
 O rodni dom, kako sem jaz vsa v tebi!

Spoštovanje, ki ga uživamo v svetu, nam je izvor mnogih radosti in tudi dejanskih dobrin; kdor nam z obrekovanjem jemlje ugled, je tat, ki nam krađe duševni mir in življenjske koristi.

G. Cankù,

Marija. (N. N.)

Bila je lepa, njene oči so gledale veselo, življenja polno. Mlada in tako nežna, da še noben moški ni šel mimo nje brez lihega pogleda, brez skrivne, sladke misli v srcu.

Njena duša je radosti podrhtevala, njene misli so bile čiste kakor rosne kaplje, kakor odsev otroške nedolžnosti.

Ničesar ni želela, po ničemur ni hrepenela, ker je imela vse v sebi. Svoje delo je opravljala, kakor da bi bilo v njem vse njeno veselje; po opravih je hodila, kakor hodijo drugi na zabave. In ko je zvečer zaspala, so se prikradle vse svetle zvezdice v njeno kamrico in ji pravile najslajše pravljice, da so se ji usteca še v snu smehljala. In ko se je v jutro zbudila, ji je bilo, kakor da bi šla na svatbo. Rumena zarja se ji je nasmehnila, solnce jo je pozdravilo, njena duša pa je vzdrtela...

Ni razumela, kako da se ljudje tako podè za srečo, ko je sreča vendar dan in solnce in ves svet. En sam pogled v božjo prirodo, pa je duša polna in človek si ne more želeti ničesar več. Saj je sreča že sladka pesem ptičkov, opojno brstenje cvetk...

Njen glasek je bil podoben tej sladki pesmi, temu opojnemu brstenju. Glasil se je kakor prijetno zvončkanje pomladanskih cvetk. Iz njega je odsevala vsa sreča, ki so jo drugi iskali drugod.

Ni razumela, kako da so ljudje tako zavidni in pohlepni... Čemu ji bo posest? Saj ima vsak človek sveta dovolj, kolikor si ga poželi in še več. Saj je ves svet last vseh ljudi. Samo ozre se naj na vse to bogastvo, naj popije vso lepoto, pa bo poln zakladov...

Njen korak je veselo odmeval, ko je stopala po vsem tem svojem bogastvu, mimo vse te lepote. Česa ji je bilo še treba? Česa naj bi si še želela? Njen je bil ves ta svet, njena vsa sreča, vsa radost... in duša ji je podrhtevala...

Pa je pristopil nekoč k njej mladenič in jo poprosil za roko. Dala mu jo je, brez pomisleka, s sladkim smehljajem na ustnih. Ni razumela, kako si more človek tako strastno poželeti ženske. Ugodila pa mu je vendar in postala njegova žena. On jo je imel rad in ji je venomer ponavljal, da mu je ona solnce, življenje... Ona se mu je le smejala, ker ni razumela, da more ona sama biti komu solnce in življenje — saj je vse to, solnce in življenje, imel še predno jo je poznal, še predno jo je le slutil. Tudi da bi mu ona bila sreča, ni razumela. Samo smehljala se je, ko ji je to pravil, in njen smehljaj je bil kakor čudež...

Minuli so medeni tedni, minuli meseci, preteklo leto. Njen pogled je postal kakor ožarjen, njene oči so potemnele in se svetile, njen glas je postal težji, bolj poln, glasil se je, kakor bi udarjale debele kaplje — kakor zrelo sadje ob trgatvi, ki samo išče tla, da bi odpadlo. Na njenih licih so zažarele rožnate cvetke, stas je zadobil neko opojno polnost in iz vsakega njenega koraka je vela dišeča pomlad. Vse okrog nje je bilo

odeto kakor v skrivnostno melodijo, vse je zvenelo po vonju vzcvelih rož... Njena duša je podrhtevala, njeno srce je vriskalo...

Tedaj šele je vedela, da je ljubezen dih božji; tedaj je razumela, da dan in solnce in ves svet še ni vsa sreča. Razumela je, da je še nekaj, kar je več kot vse bogastvo, ki ga vidimo, več kot vsa lepota, ki jo pijemo. Tedaj je v svoji prešerni radosti nagovarjala cvetke na polju in čebljala s ptički, in občudovala božjo umetnost, ki ustvari v živem bitju drugo živo bitje, enako prvemu, kot naraven posnetek, kot pravi odsev. Tedaj se ni več nasmehovala...

K porodu svojega otroka je šla kakor pred oltar. Tako je moral iti Vsemogočni, ko je ustvaril svojo podobo, da je videl v njej vse svoje veličanstvo...

Nič ni čutila tistih trgajočih bolečin materinstva, oko se ji ni niti za hip orosilo, obraz se ji ni niti z najmanjšo potezo spremenil. Kakor z globoko pobožnostjo je zrla stvarstvu v obraz.

Tedaj je verjela: res je bila možu solnce in sreča in življenje. A še bolj je bila sami sebi. Tisti hip je ni mikalo niti samo solnce, ni je ganil omamljivi vonj njenih cvetk-ljubljenk, ni je očaralo sladko petje ptičkov. Kaj je bil tedaj ves svet z vsem svojim bogastvom, z vso svojo neizmerno lepoto! Ona sama je bila vse to.

In ko je tako pričakovala svojo lastno podobo, odtis lastne duše; ko je le čakala, da pritisne na svoje prsi — sebe samo... kaj je še hotela?

Ali ko je zazrlo v svet dvoje malih, kakor biser čistih očk; ko se je iztegnilo proti njej dvoje mehkih, snežnobelih ročic; ko se je oglasilo iz malih, komaj odprtih ustec, kakor pretrgan krik iz materine duše, — tedaj je mati na široko razprostrla svoje roke in zaprla vase vse svoje sanje in vso svojo srečo, za zadnjikrat. Ali ji je bilo še česa treba? Ali je mogla doživeti še kaj večjega.

V nežnem detetu je pustila samo sebe, ves svoj vesoljni svet z vsemi sanjami, vsem bogastvom, vso lepoto in srečo.

Tako je šla: s tesno stisnjenimi rokami, kakor bi se bala, da se ji kaj izgubi od njene neizmerne sreče. Oči so se ji zaprle pred svetom in solncem, ustne so ji obmolknile, srce pa je poneslo s sabo vse...

Kaj je danes ljubezen? Zlasti pri duševno visoko razvitih osebah? Zakaj tako malo solidnih zakonov? Zakaj toliko ločitev?

Danes ni ljubezen več golo hrepenenje idealne duše, ne prirodna zahteva telesa, ne smoter socialnih prilik — danes je ljubezen posledica duševne krize, do katere pride prej ali slej vsak umstveno in duševno živeč človek.

Ruska feministka.

Tramvaj števil 7. (Aliss.)

Pred pošto sem vstopila. Po ušesih mi je še brnelo ö, ä, ü...

Ko sem dvignila pogled, sem ga uzrla. Ne vem, če je vstopil pred menoj, istodobno ali kasneje. Ničesar se ne spominjam več.

Sedel mi je nasproti in me nemoteno gledal.

Kakšna sem se mu zdela, kaj je mislil o meni — carta bianca.

Nehote sem ga morala tudi jaz gledati. Zob za zob; pogled za pogled!

Velik je, blond. Modrih oči z nanosnikom. V uniformi. Črne našitke.

Imel je dežni plašč, ob strani pa bridko sabljico, ki je pri vsaki kretnji zarožljala.

Za mojim mirnim čelom so se podile zle misli. Bila sem morda preutrujena ali celo lena, pustila sem jim prosto pot. Obletavale so ga kakor pisani metulji rožni cvet. Zaprla sem oči, da bi ga ne videla. Vseeno sem ga videla.

Va banque! Nič več se nisem protivila mislim...

Strogo «znanstveno» sem ga motrila.

Prikupljiv je. Dobro pozicijo ima. Tudi bodočnost ima. In penzijo. Evo ti partija! Koketiranje tudi razume. Lepe besede trositi — gotovo tudi. Ali pa zna ljubiti? Ljubiti...

Na Poljanah sem izstopila. Šla sem po opravkih. Za moment sem pozabila nanj — — —

Zopet sem čakala na postaji.

Evo tramvaj št. 7... «Sreča», sem si rekla. Spomnila sem se nanj.

Hitro sem skočila v voz. Nehote sem sunila v oficirja. Preplašeno sem ga pogledala in ga spoznala. «Danes si ti moja usoda!» sem si ironično mislila. Niti domenjeno srečanje bi ne moglo iti tako po niti...

Privlačil in odbijal je moje misli kakor magnet. Saj te vendar ne poznam! Ne zanimaš me! Kaj me mučiš? Kdo si?

Pred nekdanjo palačo Kreditne banke je sedel poleg mene. Sensibla narava sem. Čutila sem tok njegovega življenja, uganila nisem toka njegovih misli...

Poltrudna sem se nagnila nazaj in se udala trenutku. Zamislila sem se v blodnje. Iz tega kaosa se je izločilo absurdno vprašanje: «Bi li mogla midva skupaj živeti?» Ne pozna se. In vendar... s teboj v Albaniji, Macedoniji?

Sama. Turško selo. Tuje. Tudi midva medsebojno tuja. In vendar sije tam isto solnce; hladijo isti vetrovi; isto šumé šume in vode in dež... Isto živi narod, isto se plodi, isto vse, kakor doma...

Tam ni gledišč, ne zabav, ne pohotnih žen, ne ljublj. gostiln... Tam še triumfira «narava» in J. J. Rousseau-jeve ideje o primitivnosti.

Sama. Vezana drug na drugega. Kaj bi govorila, s čim si kratila čas v dolgih dneh in še v daljših večerih. Kaj bi bil ti meni?

Kaj jaz tebi? Ali tovarišica, ki gre čez drn in trn s teboj, ki se ne boji nobenih telesnih naporov. Le camerade?

Ali pa prijateljica? Tvoje in moje misli bi se stekale v eno harmonijo. Duša bi dopolnjevala dušo — kakor cvet, ki dopolnjuje cvet... Amie?

Ali žena? Le camerade et l'amie! Ni gorja, ni lepote! Obadva bi trpela, obadva bi uživala. Neločljiva bi bila do smrti... Na srcu bi vzgajala najin božji dar — deco — nama v radost a narodu v blagor.

Morda bi bila pa samo tvoja ljubica. Midva, človeka, bi se ponižala v žival. Telo in njegove zahteve bi bilo naše življenje... Duša bi morala umreti, saj tudi rožice umro, če pade nanje slana, površna poezija jesenskih in pomladnih noči...

Pošta.

Izstopila sem. Tudi on je izstopil. Odhitela sem proti «Zvezdi». Otresla sem se pisanih misli, kakor se je otreasal kostanj pisanega listja — — —

Gospa. (Gustav Strniša)

Iz črnih vrtnic in botonk otožnih
sem bral nje težko, skrito bolečino;
kdo bi jo slutil v njenih licih rožnih,
če se zazrl je v oči sinjino?

Ko pela je na odru pesem živo,
kipeča vsa pričarana mladost,
zadivljen gledal sem jo - plodno njivo
brez slutnje, da nje žito je - britkost.

A v vrtu tihem njene tuberoze
in vrtnice, botonik težki cvet,
vse je šuštelo pesem Dolorose,
ves vrt v melanhonijo je odet —

Ko drobno dete mi je šopek dalo,
v očeh sanjavih videl sem odsvit
krasote mame, ko se je smejalo,
bil rožni čar povesod je krog razlit —

Ko pri klavirju mi je še zapela,
so bisere ji kapale oči,
in ko je resna hipno onemela,
spoznal sem — detetu samo živi!

O modi. (Dr. France Debevec.)

Treba je našim ljudem jasnosti o smislu mode, o nje primernosti z ozirom na različno telesno obliko in različno starost, dalje glede na zdravje, kakovost, ceno itd., predvsem pa je potrebna **načelna jasnost** o njeni moralni vrednosti v pozitivnem in negativnem pravcu. Več ali manj resne sodbe zlasti o tej zadnji točki, ki jih naši možje in žene raznih struj, morale in inteligence blagovolijo izrekati ob primernih in neprimernih prilikah, so včasih — iskreno rečeno —, za razumnega, resnega, širokogrudnega človeka precej smešne, ne toliko vsled svoje ozkosrčne netočnosti. Naši običajni modrijani na tem polju gledajo namreč

to vprašanje večjidel z enega vidika in to baš je pogrešeno. Ravno moda ni zadeva enega kritičnega stališča, temveč je, če rabim prisodobno, slična zvezdi, katere roglji se dotikajo raznovrstnih izhodišč presojanja.

Če s filozofsko mirnostjo v bistvu mode iščemo nemoralno, potem moramo reči: Forma obleke in način nošenja bistveno nima z nemoralnostjo ničesar skupnega. Greh v religioznem, pa tudi bolj v občem pomenu je čin svobodne volje, ako se namreč ta izjavi v misli ali v misli in dejanju za zlo.

Takšna nemoralna odločitev volje je možna v najrazličnejših slučajih in je tudi

mogoča, če se človek, recimo ženska, še tako tesno zavija v neprozirno tkanino. Edina na videz oporna točka, ki se tesnogradni kritiki te in one vrste opirajo nanjo, je ta, da nova moda navadno vstvarja večjo priložnost za nemoralne misli in dejanja. Ta obtožba je v veliki večini vseh slučajev v jedru šibka in v celoti netočna. Ves svet se giblje v tej smeri, da podira starino, če je postala okorna in trohnjena, ter zida v novih pravcih. Običajno se nove smeri in poti gradijo z delnim pretiravanjem. Sčasoma pa se najde zlata sredina.

Naš idealen cilj bi moral biti, da tako vzgojimo ljudsko dušo, da ji bo nagota človeškega telesa, najmanj pa nagota posameznih delov telesa v moralnem oziru indiferentna. Kako daleč nam bo mogoče v tej smeri uspešno delovati, je precej negotovo, toda mi se moramo boriti v to svrhu.

Omeniti je treba, da v večjih mestih, kjer so ljudje na spremembe v modi navajeni, kljub temu, da so ravno tu nove smeri v formi obleke in načinu nošnje največ in najbolj izrazito zastopane, ljudstvo splošno ostaja hladno in brezbržno. V provinci je konservativnost večja in zato morebiten odpor proti modnim novotarijam razumljivejši.

Pobijati modo kot principijelno zlo je popolnoma odveč. Pobijati modo ne kot zlo v bistvu temveč kot morali škodljiv pojav v drugotnem redu, to je vsled večje priložnosti za nemoralnost, je v gotovih slučajih upravičeno, čeprav lahko z vso sigurnostjo trdim, da je takšno delo skrajno malo rentabilno. Obratno zna včasih biti takšna metoda, čeprav

je zasnovana z dobrim namenom, škodljiva, ker nekaterim ljudem lahko vstvarja možnosti videti greh tudi tam, kjer ga pravzaprav ni, oziroma ga dotični prej niso videli.

Pač pa je umesten in uspešen posel gotove vrste modnih novosti pobijati kot prestopak in atentat na fin okus, dalje kot napako glede na primernost telesni obliki, starosti, zdravju, ceni itd.

Nujno potrebno je vzgajati ljudi k fini sodbi v izbiri obleke in načinu oblačenja, ker s tem bo izostala večina kričavih kršitev skladnosti in ugodnega dojma ob pogledu na oblačilo. Fin okus zopet je odvisen od prirojene inteligence in smisla za lepoto ter raste s šolanjem k samostojni kritičnosti v presojanju lepega in koristnega, raste pa tudi z vzgojnim vezbanjem k plemenitosti in značajnosti.

Prava moda je le ona, ki izhaja iz plemenitih teženj izraziti v formi obleke lepo, čeravno novo misel, ali pa izraziti že znano lepo misel na nov način. Presoditi, v koliko duševni inicijatorji modnih odkritij, živeči predvsem v Parizu, dosežejo ta namen, je pač naloga na tem polju domačih estetikov, šele v drugem redu zadeva občinstva, ki navadno ni posebno strokovnjaško glede smisla za lepoto v obleki in nošnji.

Bilo bi zelo zanimivo podati živo in pregledno sliko, kako pestri so vsi momenti, ki so izhodišče za vstvarjanje novih poti v modi, toda to v našem slučaju ni bistvenega pomena. Važno pa je za nas, da se znamo **načelno** orijentirati v vprašanih in problemih, ki jih navadno moda sproži.

Gospodinjstvo in gospodinjske šole.

V zadnjem času se je zopet začelo ceniti delo žene-gospodinje. Med ženstvom samim vlada veliko zanimanje za gospodinjstvo, za poklic, o kojem pravi Foerster, da je edini prirojen ženi in njeni naravi.

V dobah, ko se žena še ni udeleževala javnega delovanja, je bil njen delokrog le dom. Gospodinjstva se je učila od matere in sledila le svojemu naravnemu razumu in svojim izkušnjam. Takrat je njena duša takorekoč še spala. A prišlo je drugače! Žena je začutila v sebi sile, zmognosti, talente in teženje po izobrazbi je vzvalovilo v njej. Industrija se je razvijala, naraščala. Korak za korakom je izpodrivala gospodinjsko produkcijo iz hiše; najprej v delavnico, pozneje v tovarno. Z naraščajočo

industrijo so se izpremenile tudi socialne razmere, ki so takorekoč pregnale ženo iz gospodinjstva. Medtem so se ji jele odpirati šole in žena jih je pridno posečala. Ni se pa zadovoljila s povprečno izobrazbo; hotela je samostojno misliti in delati. Vedno jasneje je uvidevala, da pridobiva tudi gospodinjstvo z njeno višjo izobrazbo in samostojnostjo. Mnogo se je govorilo in pisalo o ženskem študiju; nekateri so celo trdili, da bo s tem trpelo gospodinjstvo in domača hiša. Res je, težko je služiti dvema gospodarjema, a žena, ki se uveljavi v narodu in ljudstvu, ne odvzame prav ničesar svoji rodbini. Čimbolj prosvetljena in izobražena žena, tembolj izobraženi potomci in narod! Bolj kot tu je tičal vzrok v podcenjevanju in preziranju gospodinjstva! Deklica, zaposlena doma, je videla v gospodinjstvu nekaj nižjega in čutila neko mejo med seboj in studentko.

Po vojni je ostalo mnogo žen osamljenih, morale so v razne poklice. In tu je postala bolj kot prej močna deviza žen: izобрази se, postani samostojna, neodvisna! Vojna s svojim materialističnim naziranjem je ovrgla tudi vse ideale. Zavladal je beg pred delom, teženje za pridobitvenimi sredstvi. Splošna nezadovoljnost je potegnila tudi mnogo deklet, da so rajši zamenjale delo doma z delom v duhomornih službah.

Vojna je porušila mnogo domov in razdejala mnogo družin. Družina pa je edino srečno zavetje vsakega človeka, kjer počiva po delu, kjer je svoj gospodar, svoboden in neodvisen in kjer lahko reče: «doma sem»! Žena je začutila, da je domačnost vsakega poedinca, v prvi vrsti pa rodbine, zavetje miru, sreče in ljubezni. Saj tudi sreča naroda zavisi od tega! Narod slabi, če so rodbine gospodarsko razrušene, nasprotno pa se krepi in dviga, če so njega rodbine urejene. Dvigniti gospodinjstvo, dvigniti rodbino na stopnjo sedanjega napredka, prosvete in omike, je postalo geslo žen. Saj je žena ustvarjena bolj za konkretno kot za abstraktno delo, njej so prirojeni poklici materinstva, gospodinjstva, vzgoje, moralne in socialne pomoči. In tega je najbolj treba našemu, po vojni izkrvavelemu narodu. Žena se bo tudi vrnila v gospodinjstvo, ker je doba njenega javnega dela le prehodna doba; zato mora žena delati in graditi za bodočnost. A vrnila se bo v dom druga žena, z bdečo dušo, žena, ki bo zahtevala izobrazbe. Za njo bo pojem gospodinjstva širok in eden in isti; pokazal ji bo vse tiste dolžnosti, ki jih ima v življenju kot žena, pa najsibo že poročena ali neporočena, v mestu ali na deželi, žena nizkih koč ali pa visokih, svetlih palač. Le žena izobražena, ki bo pravilno pojmovala dolžnosti gospodinje, v svojem domu pridno delala, a če bo treba tudi iz njega junaško izstopila, je zmožna dvigniti dom, ki bo v srečo in blagor naroda in človeštva. Če se pa žena-gospodinja uveljavi v narodu, morajo biti tudi žene, ki se pripravljajo na poklic izven doma vpeljane v gospodinjstvo, ki si ga bo uredila žena iz lastne volje in prožela s svojim duhom.

Za to bo pa treba gospodinjskega pouka. V prošlih dobah so bili mnenja, da za poklic žene-gospodinje ni potreba šolanja. A ravno gospodinji je treba šolanja in študiranja, je potrebna izobrazba, prav posebno pa gospodinjska izobrazba, da se zamore žena pripraviti na najvažnejši poklic, ki sega prav h koreninam narodovega življenja.

V zadnjem času so se za gospodinjski pouk zavzeli in začeli zanimati miselci in vzgojitelji, da ga dvignejo na stopnjo vede in vpeljejo v dekliske šole. Drugi kulturni narodi so to že zdavnaj storili. Gospodinjske šole naj bi vzgajale dobre gospodinje, druge dekliske šole pa bi morale gojiti zmisel in ljubezen do gospodinjstva.

Ludmila Čermáková.

Rozi Ribičičevi v slovo!

Odšla si od nas Ti, odšla je Tvoja družina... Kakor je bila Tebi težka ločitev od vsega, kar živi ob tem sinjem morju, tako pa je tudi nam slovo od Tebe prebridko. Naša duša Te išče povsod, neprestano, saj imaš Ti — in vsa Tvoja družina — oni redki božji dar, da znaš s toploto svojega srca sprejeti vsakogar, dati vsakomur sočutja, razumevanja, nasveta in razvedrila.

Malo nas je ostalo še tu, a Tvojo izgubo občutimo tako silno, kakor da nam je odvzeto vse...

Tihe, prazne, brez solnca so sedaj naše seje: Tvoja živahnost je vlivala tako prijetno toploto najsuhoparnejšim društvenim razpravljanjem; Tvoji pre-mišljeni nasveti in jasna navodila so dajali našim ukrepanjem smelejše smernice; Tvoj požrtvovalni idealizem je tako radostno udeleževal najtežje društvene naloge.

Neštevilco mater plače po Tebi, v šoli in društvu si bila deci predobra učiteljica, pa tudi preskrbna ljubeča mati.

Solzan nam je pogled proti oni strani, kjer si stanovala. Že itak razrušenemu ožjemu družabnemu in intelektualnemu krogu našemu je s Tvojim odhodom zadan smrtni udarec.

Naše srce plače po Tebi, po marljivi sodelavki, po dragi prijateljici, po topli intimni pristrčnosti Tvoje družine. Celo deca naša plače po Tvoji deci... zaman jo v tujem parku zove z obupnim hrepenenjem; s Tvojimi malčki je odšla tudi radost naših otrok, ostali so sami, tuji sredi tuje dece...

Morala si oditi... oditi po že tako silno izhojeni poti...

Strašno je slovo, v obupnem plaču nam ihti duša... naša se trga od Tvoje, Tvoja od naše...

Odbornice Ž. D. U.

	IZVESTJA	
--	----------	--

Plemenite družine!

Dete, ki ste ga imeli v oskrbi letošnje počitnice, se je zopet vrnilo v našo sredo. Vrnilo se je zdravih lic in vedrega duha v radost skrbeči materi, v zadovolženje našemu društvu, v dokaz plemenitemu in požrtvovalnemu srcu Vašemu.

Le s težavo se je ločilo od Vas. V vlaku ni govorilo o materi in očetu, ni ga vabila toplota domačega ognjišča, misel in beseda sta se mu neprestano vračali pod Vaš krov, k Všemu srcu.

Ko je mati objemala na kolodvoru svoje dete, je plakala; vsaka njena solza pa je bila namenjena Vam, v hvaležnost do Vaše plemenite duše.

Prejmite tem potom najiskrenejšo zahvalo in priznanje tudi s strani našega društva, ki se ima zahvaliti le Vam, da je moglo tudi letos doseči tako lepe uspehe v duševno in telesno korist naše dece.

Odbor Ž. D. U. v Trstu
oktobra 1924.

PO ŽENSKEM SVETU

Nov feminističen uspeh. Feminizem znanuje zopet novo zmagó — žena prvič izvoljena za vladarico. V ameriški državi Texas je dobila pri volitvah gospa Miriam Ferguson toliko večino, da ni samo izvoljena za gubernatorico, temveč je v številu glasov prekosila vse svoje prednike. Volilni boj je bil izredno ljut; Fergusonova se ni imela boriti le proti moškim predsojdom temveč tudi s položajem svojega soproga, ki je bil kot bivši gubernator odstavljen, ker se je hotel boriti proti znani družbi Ku-Klux-Klan, ki se je posebno v zadnjem času jako razpasla. Zmagá Fergusonove priča zato o izrednem uvaževanju te žene in pomeni vsekakor zopet lep uspeh feministk na bojišču za žensko volilno pravo.

Žene — policistke. Na mednarodnem policijskem kongresu na Dunaju je govoril ameriški zastopnik o plodonosnem delu Američanke na polju javne varnosti. Izpočetka so bile žene nastavljene le kot uradnice v jetniškem pazništvu. Danes pa je že 110 žen v pravi policijski službi. Povprečno zahtevajo starost 25 let. To so izobražene žene, napraviti morajo sprejemni izpit, ki je skoro istoveten visokošolskemu. Med njimi je več pisateljic, najbolj znana je Mary Hamilton, tajnica policijskega načelnštva v Enrightu. Te policistke nadzirajo n. pr. plesne dvorane in skrbe za zaščito žene. Nekatere tudi zasledujejo sumljive osebe, te nosijo v službi modro bluzo in moder

plašč. Njih delo je jako uspešno; pomagajo si s tem, da si pridobe simpatijo osebe, ki jo nadzirajo. Hamiltonova je n. pr. izsledila osebe, katerih niso mogli zasačiti niti najsposobnejši policisti. V neki družini je bil tajinstveno ukraden deček. Policija je napela vse sile, da bi prišla na sled zločincu, a zaman. Hamiltonova pa se je nastanila v dotični družini kot služkinja, da je imela priliko, opazovati vse, ki so zahajali v hišo. In zasledila je zločince med... najintimnejšimi družinskimi prijatelji.

Napoleonova žena in moda. Josipina Beauharnais, prva žena Napoleonova, je bila nezmerna oboževaleljca mode. Vstajala je okoli devetih, nato je pa posvečala vso skrb toaletnim podrobnostim. Vsak dan so ji morali nositi polne košare perila, oblek, nogavic, klobukov, šalov... izbirala si je iz tega z rafiniranim okusom, seveda ne glede na ceno. Imela je 300—400 šalov, vsako jutro si je drapirala novega okoli vratu. Večkrat se je Napoleon razjezil, ji iztrgal šal in ga vrgetl v ogenj, a takoj nato si je kupila drugega še dražjega. Šali so predstavljali enega največjih luksusov na njenem dvoru. Perilo se je preoblačila trikrat na dan, najdragocenejše nogavice je obula samo enkrat. Vsak mesec je pregledovala garderobo in razdajala hišnam vse, kar se ji ni videlo več po zadnji modi, celo obleke, ki jih ni utegnila obleči niti enkrat. V njenih sobah je bil neprestan naval trgovcev, šivilj, modist, draguljarjev... cesarica pa je kupovala po še tako pretiranih

cénah. Mislila je pač, da podjarmlja Napoleon svet zato, da omogoči njej ugoditev vseh želj in modnih muh. Soprog je pa drugače razumeval svojo in njeno misljo. Ko je koncem meseca plačeval stroške — toaletni izdatki cesarice so znašali proti koncu preko 6 milijonov frankov!! — je večkrat robantil, poklical predse židovske trgovce in jim pepravljaval račune. Pripetilo se je celo, da je dal aretirati zlatarja in modistko, katera je dobil pri cesarici kljub temu, da jima je bil prepovedal vstop na dvor. Josipina je razsipala denar do konca svojega cesarskega dostojanstva. Ko se je l. 1908. Napoleon ločil od nje in se poročil z avstrijsko princezino, bi človek skoraj mislil, da niso bili v tem koraku samo politični temveč tudi ekonomični razlogi!

Žena in mir v zakonu. Neki angleški duhovnik je sestavil navodila, katera priporoča vsem zaročencem kot bodočim soprogom. Iz teh točk odseva priprosto pa pametno poznavanje ženske duševnosti:

Ako hočete, da bodi vaša žena privlačna in živa kot modna razstava, ji dajte denarja, da se bo mogla z njim približati idealu, ki ga imate vi o ženi.

Ohranite v zakonu ljubeznivost, po kateri ste stremeli kot zaročenec.

Uvažujte ženo kot svojo zaupnico, posvečujte se ž njo o svojih zadevah in načrtih.

Kadar se pripetijo, da morate jesti voden krompir ali pripaljene zrezke, ne bodite čmerikavi in ohranite nasmeh na ustnicah; bog varuj, da bi v takem slučaju povzdigovali kuharski talent svoje matere!

Nikoli ne hodite v gledališče ali na ples brez žene; jemljite jo s seboj na prijetna potovanja.

Ne prerekajte se z njo. Uverite se, da je nelogična po naravi.

Ne vklepajte je v jarem svojega neomejenega gospodstva ali muhavosti.

Ko se vrnete domov, obesite površnik in klobuk na obešalo; kadar pušite, devajte užgalice in pepel v pepelnik.

MATERINSTVO

Ne vstajaj prerano iz otročje postelje. Porodnica ni bolnica temveč neke vrste ranjenka, saj ima le ranjeno maternico in vse druge bolečine izhajajo od tod. Zato zahtevajo zdravniki, naj žena leži toliko časa, dokler ji maternica ne neha krvaveti, t. j. 9—10 dni. Pa tudi potem se mora čuvati vsakega napora tako dolgo, da se ji notranji organi popolnoma ne uredijo.

Žalibog greše proti temu zlasti naše kmetice. Delo jih sili, da vstanejo že drugi tretji dan po porodu. Umevno je, da je to jako škodljivo. Z gibanjem se rani maternica, večkrat začne močno krvaveti in povzroča celo smrt. Pa tudi brez težjega krvavljenja lahko dobi porodnica mrzlico,

oboli in umre. Še mnogo pogostejši so slučajaji, da žena ne začuti nikakega posebnega pojava, toda ostane šibka. Koliko je mladih žen, ki oslabe, porumene in se postarajo že po prvem ali drugem otroku; pa ne zato, ker so težko nosile ali težko rodile, temveč le, ker so prerano vstale. Vse življenje bolelahajo, otroke zanemarjajo, možje so nevoljni nanje, vlačijo se od zdravnika do zdravnika, od babice do babice, od zakotnega mazača do vedeževalke. Da ne zamude v otročji postelji nekaj dni, upropasti si lepoto in zdravje, srečo in življenje.

Ženi, ki ostane v postelji 10 dni, se ustavi porodno perilo že po dveh ali treh tednih; ona pa, ki vstane prerano, se muči s tem tudi po 5—6 tednov. Perilo se ji vstavlja, pa zopet pojavlja. Tudi belo perilo je najčešče vzrok prebrzemu vstajanju. Vsled tega žena tako oslabi, da ni ne za življenje ne za smrt, pa navadno tudi ne more več zanositi.

Še več trpe one žene, katerim se radi preranega vstajanja vname maternica, ki je gotovo najhujša ženska bolezen, katero celo izkušen zdravnik težko izleči. Isti vzrok ima tudi napačna lega maternice. Prve dni po porodu je maternica ranjena, jako občutljiva, povečana, težka in pregibna. Tudi kite, ki drže maternico, popuste in se nategnejo. Ako maternica takoj po porodu ne miruje, temveč se giblje, ko žena dela, se lahko zgodi, da za vedno ostane v nepravilnem položaju, ženo peče in boli, perilo ji je neredno, tudi na stran ne more kakor treba, razdražljiva je in nervozna, ona sama in vsa okolica trpi radi tega.

Materino zdravje pa silno vpliva tudi na zdravje deteta. Bolna mati mu škoduje bodisi z bolnim mlekom ali z zanemarjenim negovanjem. Družina, ki hoče imeti zdrav zarod, naj ne pazi samo na dojenčka temveč tudi na mater. Delo, ki ga bo žena zamudila v otročji postelji tekom 10—15 dni, ji bo dalo zdravje in silo, da ga bo mogla pozneje opraviti v stokrat večji meri.

Po dr. Jovanoviću.

KUHINJA

Pasteta iz telečjih jeter. 55 dkg telečjih jeter zreži na tanke koščke. Nato zarumeni na masti drobno zrezano čebulo, praži v njej jetra toliko časa, da niso več surova. Potem jih stolci v možnarju in jih nato pretlačijo skozi sitce z žemljo, ki si jo namočila v mleku. Nazadnje primešaj 4 cela jajca, popra, soli in zvrhano kavino žličko praška za pastete. To vse dobro premešaj ter daj v model peči. Model se preje obložiti s tankimi rezinami slanine.

Čokoladni šartelj. Vmeša se: 13½ dkg surovega masla, 4 rumenjaki in ¼ kg sladkorja, zatem se med mešanjem počasi priliva polovica male skodelice mleka, pridene

se zelo drobno zrezana skorja 1 limone, 30 dkg moke, sneg iz 4 beljakov in prašek za pecivo. Končno se doda še sok pol limone. Nato se razdeli testo v 2 polovici. K eni polovici primešamo $7\frac{1}{2}$ dkg nastrgane čokolade. Model se dobro namaže s surovim maslom, potrese s kruhovimi drobtinicami ter se nadeva spodaj belo testo in potem čokoladno.

Dobri keksi. Zgneti testo iz 50 dkg moke, 9 dkg surovega masla, 2 celih jajec, $\frac{1}{8}$ l mleka, $\frac{1}{4}$ kg sladkorja. Prideni prašek za pecivo ali pa $\frac{1}{2}$ kavine žličke jedilne sode. Testo pusti najmanj pol ure počivati, potem razvaljaj in izreži kekse.

Medeni piškoti. Zgneti testo iz: 56 dkg sladkorja, 4 celih jajec, 1 kavine žličke jedilne sode, 1 kavine žličke cimeta, nageljčkov in 10 dkg medu; razvaljaj in reži. Pečene prevleci z belim sladkornim ledom.

Jabolka. Jabolka pospešujejo prebavo, pomirijo živce in po zavžitem jabolku se dobro spi. Surova so boljše nego kuhana. Surova jabolka naj se zavživajo z olupkom, kajti tik pod olupkom ima jabolko največ sladkorja, zato je tam najbolj tečno, a olupek pospešuje tudi prebavo. Otrokom je prav priporočljivo dajati surova, neolupljena jabolka, ki se morajo pa prej skrbno oprati in obrisati.

Tudi odrasli naj bi po vsakem obedu zavžili po eno jabolko. Oni, ki morajo sedeti vse dneve pri mizi in delati duševno, naj bi često jedli jabolka, ki so izvrstno krepilo in ker taki ljudje, ki se malo gibljejo, potrebujejo zdržljivih sadnih sokov, ki razredčujejo kri. Bolj priporočljiva so takim duševnim delavcem jabolka nego tobak ali črna kava.

Maca.

GOSPODINJSTVO

Vlažnost v malih stanovanjih. Pred osemnajst leti je izdal mestni stanovanjski urad v Stuttgartu v korist nižjih slojev naznailo, ki je res vredno, da se posnema:

«V mrzlem letnem času se javlja vlažnost v veliki večini malih stanovanj. To zlo prihaja tudi v taka stanovanja, ki so sicer suha. Vzroki vlažnosti tiče večinoma v slabi ventilaciji, posebno če se v prostorih, kjer se stanuje, pere in suši.

V takih stanovanjih je možnost obolenja mnogo večja nego v suhih. Vlaža pospešuje razvoj in rast škodljivih gljivic, ki poslabša zrak, kar škoduje zdravju. Vlažnih sob se ne more ohraniti tako toplih, kakor se lahko ohranijo suhe sobe.

Razumljivo je, da prebivalci takih stanovanj jako varčujejo s kurivom. Isti ogenj mora služiti za ogrevanje sobe, za kuhanje jedil in za sušenje perila. Pri takih razmerah se morajo ljudje opozoriti, da se vlaža v takih stanovanjih zabrani na sledeči način:

1. Tudi v zimskem času se morajo zračiti sobe.

2. Zjutraj, ko se vstane in zvečer predno se leže spat, je treba okna odpreti vsaj za deset minut.

3. Ako se pere v sobi ali ako se pri kuhi razvije močna para, naj se odprejo med pranjem in kuhanjem gorenje oknice, da para lahko odhaja. Po pranju naj se prostor prezračiti temeljito.

4. Mokro perilo naj se ne suši v sobi; ako pa ni drugega prostora za sušenje na razpolago, naj se zvečer po sušenju soba, kjer se je sušilo, temeljito prezračiti.

Maca.

Pozdravljanje. Moški mora vedno naprej pozdraviti žensko, pa bila ona sama ali v spremstvu drugega. Vselej pa mora ženska odzdraviti s tem, da se nalahno in graciozno pokloni z glavo. Na Angleškem pozdravlja žena naprej; s tem se lahko izogne pozdravu onega, ki ji ni všeč. Pri nas pa je žena dolžna odzdraviti, čeprav nerada, ako neče preveč užaliti osebe, ki ji ni po volji. Zato je odvisno od inteligence moškega, da razume, naj li pozdravi ali ne in da li s pozdravom ustreže ali ne.

Kadar je moški predstavljen ženski, (nikoli ženska moškemu!), jo mora vselej pozdraviti, kadar jo sreča, drugače je ženska lahko globoko užaljena.

Tudi gospodično mora moški naprej pozdraviti, ona pa se lahko nakloni z glavo. Olikano dekle se pri tem ne smeje, ne izviza z glasom in s pogledi ter se ne ozira nazaj. Gospa mora gospodu sama naprej ponuditi roko v pozdrav, obratno pa mlajša gospodična čaka, da ji prvi poda roko gospod. Prav tako je tudi znamenje pomanjkljive olike, ako mlajša ženska ponuja roko starejši; gospodična mora pač prva pozdraviti gospo, toda roko ji da le, če jo ji gospa ponudi.

Kadar stopi gospa v salon, vstanejo vsi, moški in ženske, istotako ko se gospa poslavlja. Gospodinja gre posetnici nekoliko korakov naproti, prav tako tudi gospodar. Če je v družbi stara mati ali druga priletna oseba, ostane vedno na svojem mestu, došleci pa jo morajo iti pozdraviti takoj; nato se pozdravljajo znanci in ostali, pri tem morajo gospodje paziti, da pozdravljajo naprej, seveda ne smejo damam moleti rok v pozdrav. Po nekaterih družinah se je udomačila neslovanska navada, da gospod nalahno poljubi dami roko.

Ko stopi v sobo mlajša gospodična, vstanejo le gospodje; ona se mora iti najprej pokloniti domači gospe, starejšim damam in znankam, roko poda le onim, katere ji same ponudijo. Gosnode na pozdravi le z lahnim naklonom. Gospodične morajo biti posebno napram starim gospem jako uljudne in poblehve ter se jim morajo spoštljivo prikloniti. Istotako pokažejo odlično vzgojo

otroci, če pozdravljajo le s poklonom. Dama ne sme nikoli vstati, če se ji približa gospod.

S katerimi besedami naj pozdravljamo? Vsekakor so na mestu pozdravi primerni dnevnemu času; vendar je v našem jeziku najlepši pozdrav: «Klanjam se». Pristavljane besede «milostljiva» nam zveni tuje. Ako ima oseba odličen naslov, pa lahko dodamo pozdravu, n. pr. «Klanjam se, gospa doktorica» (če ima res diplomu ona, ne njen mož!), ali «Dober večer, gospod profesor».

Ne samo pri ženi, tudi pri možu je nastop v pozdravljanju znak fine ali slabe olike. Pozdrav bodi rezerviran, poklon graciozen a vendar resen. Gospod naj pazi, da se o pravem času odkrije z elegantno krettnjo, če poljubi dami roko, naj stori to brez afektacije; poklon bodi lahen, pri tem mora imeti nogi drugo ob drugo a ne v koraku.

Na cesti sta danes izobraženec in preprosti uslužbenec ali rokodelec enako oblečena, oba kupujeta pri istem krojaču in po isti modi; stopnjo njune izobrazbe razločiš le po načinu pozdravljanja. Pri tem takoj izpoznaš človeka, ki se je vtaknil v elegantno obleko; njegove krettnje so ali trde ali pretirano fine in dokazujejo, da nima njegova vzgoja in njegovo življenje nič skupnega z obleko. Zato je velike važnosti, da se otroci že iz mladega uče lepih družabnih oblek in si privzgoje ono uglajenost, ki jo pozneje le težko pridobe.

Kaj naj rečem o pozdravljanju po naših vaseh? Pač so še vedno najboljši oni stari pozdravi, ki so jih uporabljali naši pradedje. Vendar so se po nekaterih krajih že začeli uveljavljati mestni pozdravi, ki so včasih na mestu, včasih pa tudi dokazujejo, da ne spadajo v vas.

Dnevni urnik za posle. Ob 6. zjutraj ima biti služkinja na svojem mestu, umita, počesana, oblečena. Če hodi k maši, opravi svobodno to vajo do 6. ure.

Ob 6—7: Prinese kruh, če treba mleko, osnaži obuvala, obleko, skuha zajutrek. Zakuri v obednici. Če je številna družina, osnaži samo nekaterim, n. pr. gospodu, gospe, malim otrokom, ki še ne znajo sami snažiti, ali pa ji pomaga kdo iz družine.

Ob 7—8: Zajutrek za vse. Obleče male otroke, spalnico in postelje zrači. Pri večji družini pomaga gospa. Posodo od zajutreka pospravi v omaro. Pospravi eno sobo.

Ob 8—9: Nakup na trgu in v prodajalni. Če je trg daleč, do 10½.

Ob 9—10: Pristavi juho in zelenjavo, po potrebi zamesi testo za močnate jedi. Spravi meso za večerjo v omaro. Zakuri štedilnik.

Ob 10—11: Pospravi predsobo in spalnico.

Ob 11—12: Kuhinja. Pripravi južno zakuho, zelenjavo opravi, krompir pripravi in

kuha juho in zelenjavo naprej. Pripravi jedilno mizo. Osnaži solato, naredi kompot ali štrudel.

Ob 12—13: Skuha krompir, zakuha juho, uredi kosilo. Obed.

Ob 13—14: Pomije, pospravi kuhinjo. Pepel.

Ob 14—15: Nekoliko odmora. Delo, ki ni naporno. Šivanje. Pogovor z gospodinjo o jedilnem listu za drugi dan, a nakupovanju, o dnevnih cenah, pouk o kakovosti živil in o eventualnih napakah, ki jih je dekla naredila od večeraj do danes v kuhni ali gospodinjstvu in podobno.

Ob 15—18: V pondeljek: Pranje manjših kosov, nujno potrebnih vsak dan, n. pr. kuhinjsko perilo, namizni prt, bluza, nogavice in podobno. Torek: likanje. Sreda: čiščenje oken, stekla, kozarcev, omare za posodo. Eno sredo okna, drugo pribor, tretjo omaro, četrto kljuke in medenino. Četrtek: parkete bolj temeljito. Petek: pospravljanje dveh sob temeljito. Sobota: ribanje kuhinje, stopnic, stranišča. Nedelja: prosto.

Ob 18—19: Večerja.

Ob 19—20: Pomije posodo od večerje. Pepel. Kurivo.

Ob 20—21: Dela dekla za sebe. — Prosta za 6 zjutraj.

Pri večini družin bi se tak urnik z lahkoto uvedel. Treba le, da se tudi družina drži reda. Kjer je v družini disciplina, tam ne bo težko tudi dekle disciplinirati. Kjer se pa gospa v prvem tednu z novo dekle pogovori o vseh življenjskih dogodkih, se z njo razgovarja o vseh zadevah, ki ne spadajo v razmerje med gospodinjo in služkinjo, kjer gospa celo opravlja ljudi z dekle ali čez moža zabavlja: tam izgubi dekla spoštovanje do gospe in ji odreka pokorščino v dnevnem redu. Ko dekle sprejmeš, ji določi dnevni red in delokrog. Spoštuj jo kot zasluži, če si svoj kruh odsluži. Ne dajaj ji ostankov. Tudi kruha ne, ki preostaja moškim. To je ženski neokusno. Saj lahko preračuniš množino. V tem oziru bodi taktna. Določi ji zadostno hrane. Če daješ na mizo kakšen priboljšek možu ali stari materi, ti dekla ne bo zamerila, če nji ne daješ delikates, posebno če se boš sama obvladovala in si odrekla. Da bi se pa vsi otroci preobjedli peciva, dekla pa še pokusiti ne bi smela, to kaže surovost. Ni treba, da gospodinja zaprno molči in jo prezira, a tudi naj ne čenča z njo; potem pa razgrajša, da malo opravi. Enkrat vse, potem nič. Bodi preudarna. Če je dekli slabo, ji postreži z lažjo dieto. To ni strošek ampak opravičen ozir. Ne dovoli pa dekli, da bi v hiši občevala z ljudmi. To vodi do preprirov. V hiši ne sme imeti prijateljstva, to si prepovej prvi dan. Skrbi za duševno razvedrilo dekle. Dovolj ji po uvidevnosti

toliko, da se loči človek od sužnja. Ne izprašuj je po razmerah družin, pri katerih je služila. Prekini taka izražanja. Tudi je ne razvajaj čez potrebo, to ni vzgojno in škoduje vobče poslom, ki se drugod stavljajo nedovoljene zahteve. Dekle se vse zmenijo. Saj s tem je ne privežeš, le razvadiš, pokvariš. Tvoje povelje naj bo kratko, razumljivo, avtoritetno. Nauči jo slušati in storiti, kar enkrat zahtevaš. Ne besediči široko-ustno, na dolgo in široko. Tvoja zahteva bodi v primernem tonu, dostojni obliki. V snažnosti bodi vzor dekli. Zgodaj umita, počesana, sramežljiva.

M. Z.

(Op. ur.: Objavljam ta sestavek, kakor ga je napisala naša marljiva sotrudnica. Ker ima pa vsaka gospodinja in služkinja toliko izkušenj, druga boljše od druge, zato vabim ono, ki se zanima za to stroko, naj ta urnik pregleda in popravi ter mi izpopolnjenega pošlje za prih. številko).

Pogovor o ženah. V vlaku sem ujela sledeče besede, ki se mi zde vredne, da jih povem:

Prvi mož: Res se ne morem pritožiti. Natihem jo včasih občudujem, kako izhaja s temi dohodki. Pri hrani nam nikoli ne manjka, seveda si ne moremo privoščiti bogve kaj. Ali v omarah vidim vedno kako zalogo, za zimo pripravi vse mogoče, otroke ima v redu, mene tudi. O godovih nas pa še preseneti s kakim darom. Samo eno napako ima: šivati ne zna. Šivanka ji ne gre in ne gre izpod rok. Pa ji je hudo, kadar me prosi za šiviljo. «Saj gledam, da nimamo preveč novega; ali kar je treba, je treba», pravi v zadregi.

Drugi mož: Vesel bodi, da je taka. Vidiš, moja je pa čisto drugačna. Pred poroko se je učila šivati, vse si je delala sama. Prav zato mi je bila posebno všeč. Dandanes — sem si mislil — je veliko vredno, če si mož prihrani izdatke za šiviljo. Moda se spreminja vsako leto parkrat — kam pridem, če bom moral vedno plačevati račune! Pa sem se močno opekel! Ker zna sama šivati, si misli, da je obleke in klobuki ne stanejo nič. Neprestano predeluje, dokupuje, si primerja, zdaj svoje, zdaj otroško. Nikoli ni časa za druga dela. Vsake minute je škoda, da bi šla z otroci na sprehod, da bi se ustavila pri meni. Ko kaj naredi, pa se pobaha pred menoj: «Vidiš, zopet sem prihranila toliko in toliko; namesto da bi dala šivilji ta denar, si bom pa kupila še to in to». In koliko me stane tisto večno šivanje! Skoraj je boljša taka, ki ne zna nič. Vsaj prej stokrat premisli, kdaj in za kaj izda denar!

U.

HIGIJENA

Zračenje in solnčenje posteljnine. Ker spadajo postelje k najdražjim predmetom v gospodinjstvu in predstavljajo že same po

sebi znatno vrednost, zato je ravnanje z njimi velike važnosti. Pa tudi s higijeničnega vidika jih moramo upoštevati, saj preživi človek skoro polovico svojega življenja v postelji, ne glede na bolezen, ko išče tudi ozdravljenja na postelji.

Gospodinja mnogo greše pri iztepavanju in solnčenju, deloma preveč, deloma premalo. Vlačiti postelje dva- do trikrat v tednu na dvorišče in jih izpostavljati ves dan vročemu solncu, je škodljivo puhu, žimi in blagu. Perje se pač za nekaj časa lepo dvigne, toda kmalu se začne lomiti. Še slabše pa postopajo one, ki nikdar ne nosijo žimnic in pernic na solnce in zrak. Pot, ki izpariva iz človeškega telesa v spanju še v mnogo večji meri, zaide v puh. V njem se kmalu zaplede cela gnezda mikroskopično malih bitij — bacilov, ki so posebno nevarni v bolezni. Zato je brezpogojno potrebno, da vsak dan razgrnemo posteljo, in če le mogoče, razložimo posamezne kose, da se temeljito prezračijo. Kdor ima v hiši jutranje solnce, naj dene žimnico, odejo, blazine in rjuhe za pol ali celo uro na solnce. Saj ni treba devati vsega na okno, nego se kosi lepo razprostro po stilih pred odprtim oknom. Ako pa moreš, obesi vsaj rjuhe za nekaj časa ven, da se prevetrijjo in izgube vonj po potu. Le poglej, kako sveže diše tako prezračene rjuhe, pa tudi če jih imaš že dva tedna na postelji. Kako neprijeten, ostuden pa je občutek, ko ležeš zvečer v posteljo in ti udari v nos duh po rabljeni prepoteni posteljnini!

Najbolje je, da zračimo, iztepavamo in krtačimo posteljnino o neprevročih dneh. Najugodnejši so taki dnevi, ko je nekoliko oblačno in vetrovno, da potegne sapa večkrat skozi puh. Tudi zračenje v velikem mrazu je jako priporočljivo.

Kdor tako ravna s posteljnino, si jo leta in leta ohrani v dobrem stanju in si prištedi mnogo izdatkov.

U.

Življenjska doba naših žen. Jean Paul trdi, da «človek prav za prav živi le dve minuti in pol». Morda ima prav! V eni minuti se smehlja, v drugi zdihuje in polovica je posvečena ljubezni. Morda ima prav tudi Jean Jacques Rousseau, ki trdi, da «ne živi oni najdalje, kateremu je največ let, temveč oni, ki je svoje življenje najbolj izkoristil». Toda statistika se ne meni za duševno življenje človeka, ampak le za fizično. Zanimiva je ugotovitev, da se je v vseh kulturnih državah doba človeškega življenja precej podaljšala. Posebno se kaže to podaljšanje pri ženskah. Medtem ko je bila po predzadnjih statističnih podatkih življenjska doba žensk 42 in pol leta, je zrastle sedaj na 55 let. Tudi za življenjsko dobo mož, ki je trajala povprečno le 38 let, kaže statistika zvišanje na 48 in pol leta; torej se je življenjska doba mož zvišala za 10 in pol leta. Iz teh podatkov je razvidno,

da je življenjska doba naših žen za več kot šest let večja nego pri moških.

Vzrok krajše življenjske dobe mož je brezdvomno ta, da mora mož v borbi za vsakdanji kruh svoje sile veliko bolj napeti nego žena, da torej tudi prej opeša. Sicer so se v zadnjih dvajsetih letih tudi žene veliko bolj posvetile raznim poklicem. Toda njih delo je le lažje, bodisi duševno, bodisi telesno. Zmernost delo pa koristi zdravju. Zlasti nervoznost in histerija se z delom najuspešneje pobija. Enakomerno delo pospešuje življenjsko dobo najbolj, kar posebno dokazuje Anglija, kjer se žene izredno obilno posvečajo raznim poklicem, veliko bolj kot pri nas in kjer dosežejo povprečno starost 56 let.

Spanje. Mnogo delati, je prav in potrebno za dušo in telo. A zelo krepilno in osvežujoče ter prepotrebno je spanje. Nervozni, slabokrvni, slabo hranjeni, izdelani ljudje naj mnogo spijo. Večerno spanje je več vredno kot dnevno ali jutranje. To vam potrdijo vsi, ki opravljajo nočne službe. Obrazi ljudi, ki večerno spanje redno zanemarjajo in čas počitka preživijo po krčmah, so upadli, postarani. Bolniki na večer težko zaspijo. Kamiličen ali baldrijanov čaj, zelo lahka hrana, svež zrak v spalnici z zadostno količino kisika, telovadba, izprehod, telesno delo so najboljša sredstva, da se lahko zaspi. Tudi obkladki in kopeli ali vsaj umivanje privabijo zaspanec. Med, sladkorna voda, sadje je zelo dobro živjati pred spanjem. — Bolnikom vsilijo spanje s strupi, ki pa živce izdelajo in vobče slabo vplivajo na ves organizem. Nespametno je tudi dojenčku v zibelki dajati opojnih pijač, da zaspi dotlej, da pride mati s polja. To so potem idioti, katere poznamo zlasti v šolah. Otrokov duh je uničen, — kal za pijančevnice in strast je ukoreninjena v otroku. Taka mati izvrši zločin nad detetom, ker ga izpostavlja smrti — propalosti človeške družbe. Enako greše tudi one matere, ki vodijo otroke zvečer po gostilnah, kavarnah in kinematografih. Še podnevi niso ti prostori za otroka, kaj šele ponoči! Ne dovolj otroku, pa tudi ne sebi — da čita proti večeru razburljivo povesti, ki mu kradejo sen in razburjajo domišljijo.

Zastrupljenje s črno tinto. Madež! Joj, ta strah! Solarček ali solarica pogleduje izpod čela, ali ga učitelj ne vidi, pa hop! polize madež od tinte. Misli si, zdaj je vse dobro, ne ve pa, da je tako početje lahko jako škodljivo. Dognali so z bakterijologičnimi raziskavanji, da so skoraj v vseh tintah zdravju škodljive gljivice. Vcepili so take gljivice mišim in morskim prešičkom, ki so poginili že v par dneh. Znani so slučaj zastrupljenja krvi, ko so se dotičniki zbudili s peresom. Prav tako škodljivo je, če po končanem pisanju obližnež pero, kar je, žal, še sedaj v navadi pri nekaterih otrokih. Stariši in učitelji morajo paziti na to kakor

tudi zahtevati, da imajo otroci vedno krpo za brisanje peresa.

Maca.

IZ NAŠE SKRINJE.

Naši Gorenjci. (Nadaljevanje.)

Ficetov stric je danes že star, siv mož, pa se še vedno z grozo spominja kvaternega večera, ko je vasaol pod oknom svojege dekleta. Mesec je gledal na zemljo v polnem svitu, on pa je naenkrat uzrl poleg sebe postavo, visoko kakor žrd, ki se je molčé pošastno permikala sem in taj. Stricu so se dvignili lasje po koncu in brez slovesa jo odkuril od okna. A glej spaka, pošast jo je mahnila za njim in hodila tesno tik nega. Stric, to videč, je tako strahovito zatulil, da bi se moral tega glasu prestrašiti vsak še tako kosmat strah. Začel je teči, kar so ga nesle noge. A p' joj, z njim vred' je začel tudi strah tako urno vzdigovati svoja dolga bedra, da sta bila vedno tesno skupaj. Stric je bolj mrtev kakor živ pridrvel od rodne kočice in tako treščil v vrata, da so se, četudi zaklenjena, mahoma odprla in on je, kakor je bil dolg in širok, telebnil po veži. Ko pa se je pobral, ni bilo o strahu nikjer več sledu.

Tako nam je pripovedoval Ficetov stric. Včasih mu je kdo hotel ugovarjati, češ, da ga je preganjala v mesečnem svitu njegova lastna senca. Toda stric se je razjezil in se ni dal ugnati. «Kaj senca», je zarentačil. «Mar mislite, da sem bil slep! To je bil strah, pravcati kvatrní strah, katerega nas varuj Bog in sveti križ božji!»

Nekaj podobnega se je pripetilo tudi že priletnemu Ingličevemu Andrejcu izpod Šmarne gore. Ta sicer ni vasaol, pač pa se je neki kvatrní petek iz mesta gredé predolgo zamudil v neki gostilni in morda tudi nekoliko globlje pogledal v kozarec. Bila je že trda noč, ko je dospel do Št. Vida. Da bi bil preje doma, jo je mahnil namesto po cesti kar po bližnjici za nokopalščem. Vedel je sicer, da je kvatrní petek, toda Andrejec ni bil nikak plašljivec in pa, kaj bi se bal, saj gre poštenim potom. Toda možiček je svoj pogum dražo plačil. Izza pokopalščene ograje je naenkrat pogledalo vse polno črnih postav, ki so se pošastno sklanjale proti Andrejcu in hitele šepetati: «Drži ga, drži ga!»

To je bilo seveda tudi za pogumnega Andrejca preveč. Zatisnil je oči in odkuril s tako brzino, da je med begom izšubil palico in klobuk. Od tedaj ga pa na kvatrní petek po «Ave Mariji» ni bilo za nobeno ceno spraviti mimo nokopalšča.

Sicer je tudi Andrejca hotel ta ali oni prepričati, da je v svoji prenapeti domišljiji videl le visoke ciprese in vrbe žalujke, ki so upogibale vrhove v vetru in šelestele z listi.

Seveda te domneve Andrejcu niso bile po godu. On je bil prepričan drugače in do svoje smrti je trdil da so kvatrní noči noči strahov in pošasti.

Manica.

Čevljarnica Forcessin

□□□ TRST - Via Caprin šte. 5 pri Sv. Jakobu - TRST □□□

Kdor išče obuvalo
cenó a vendar lepo,
ta bo pomislil malo,
ne kupil kar na slepo!

In šel bo k „FORCESSINU“,
ki v Trstu vsem od kraja
— ubožcu al' bogatinu —
najboljše čevlje daja . . .

Predmeti za bolnike trebušni in kilni pasovi

v

Parfumeriji - mirodilnici

E. Grapulin

Gorica, Corso G. Verdi 27

Najboljše sredstvo zoper stenice in drugi mrčes je

„MORANA“

„Morana“ temeljito uničuje stenice in njihovo zalego. Naroča se pri

MAR. SKRINJAR, KOTOR - MUO, DALMACIJA (Jugoslavija)

Pri večjih naročilih popust, trgovcem rabat. — Išče se ZASTOPNIK ZA JUGOSLAVIJO. — Ponudbe je poslati direktno na zgornji naslov.

FRANC NAROBÉ

Trst, Via Commerciale 18

priporoča slavnemu občinstvu v meslu in na deželi svojo dobro založeno

Trgovino z jestvinami

in s kolonijalnim blagom. Konkurenčne cene. Točna postrežba. Na željo se pošilja blago trž. odjemalcem franco na dom.

Ivan Kerže - Trst

Piazza San Giovanni šte. 1

ima v zalogi najraznovrstnejše

kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, stekla, lesa in emalirane prsti.

POZOR!! RUDOLF KNEZ POZOR!!

Piazza de Amicis 13 (na Kornu)

ima v zalogi moško in žensko blago in izgotovljene obleke. Sprejema vsakovrstna naročila za obleke po meri in najnovjšem kroju. — Nevesta in ženin dobita pri tej tvrdki vse potrebno po ugodni ceni! Postrežba točna.